

DR | GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk

10.01.2024

Klage over indslag i Radioavisen

Kære

Du har den 5. oktober 2023 klaget over et indslag i Radioavisen bragt den 5. oktober. Efter at redaktionen har svaret på din klage, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn**Kopi:**

Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge

Senior konsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef Mikkel Worsøe Andersen, DR Nyheder

Ledende redaktionschef Kirsten Marie Svendsen, DR Nyheder

Direktør Sandy French, DR Nyheder

Tværgående Journalistisk chef Lars Steen Pedersen, DR Nyheder

Sagen kort

En lytter klagede over et indslag i Radioavisen den 5. oktober 2023 kl. 12 om temperaturstigninger. Klager får delvist medhold. DR angav i indslaget en temperatur på stranden i Rio de Janeiro, som ligger meget højere end den temperatur, som DMI har oplyst samme dag. Indslaget gav et forkert indtryk af, at temperaturen i Rio de Janeiro var over 40 grader den dag, hvor indslaget blev sendt. DR kritiseres for, at Klager måtte rykke tre gange, før han fik et foreløbigt svar, der ikke forholder sig til substansen i klagen.

Gennemgang af sagen

Den 5. oktober 2023 klager (herefter benævnt Klager) over et indslag i Radioavisen kl. 12.00 samme dato.

Klager drejer sig om Radioavisens klimaindslag og indeholder tre punkter.

1.

For det første klages der over, at der i indslaget er en reportage fra Brasiliens Ipanema-strand, hvor det siges at: "Der er sort af mennesker, der flygter fra varmegrader på den forkerte side af 40."

Det er faktisk forkert, skriver Klager. Temperaturen lå den pågældende dag i Rio de Janeiro på 25-26 grader overskyet. Som dokumentation vedlægger Klager en screen dump fra DMI's site, hvor det fremgår at temperaturen den 5. oktober angives til at være 24 grader og overskyet.

2.

Det andet punkt drejer sig om et interview i Radioavisen med afdelingschef i DMI, Adrian Lema. Denne kilde siger: "Hvert årti er blevet varmere og varmere." Det er en faktisk forkert oplysning, påpeger Klager. Til støtte fremlægger Klager en graf fra NASA, den amerikanske rumfartsorganisation, som viser at den globale temperatur ikke steg (men faktisk faldt fra 1950 til 1960) og herefter holdt sig nogenlunde på samme niveau til 1975.

Der er dermed tale om tre og et halvt årti, hvor der ingen opvarmning var, skriver Klager.

3. Det tredje klagepunkt drejer sig om en udtalelse fra værten i Radioavisen. Værten siger, at "hver eneste dansker udleder i gennemsnit 13 tons CO2 om året."

Det sker med tænketanken Concito som kilde.

Påstanden er faktisk forkert, skriver Klager. Han henviser til Danmarks Statistik, der skriver, at udledningen svarede i 2022 til en gennemsnitlig udledning på 7,5 tons CO2-ækvivalenter pr. indbygger i Danmark.

4. Klager kritiserer ad tre omgange det manglende svar fra DR.

"Samlet set må indslaget anses for at være så tendentiøst og biased i sit udtryk, at DR bør trække indslaget tilbage og berigtige de faktisk forkerte påstande," skriver Klager.

Klager rykker tre gange, formidlet af lytternes og seernes redaktør (herefter benævnt LSR), før end at Klager modtager et svar fra DR.

DR's svar

Redaktionschef Mikkel Worsøe Andersen svarer Klager den 11. december 2023. Her skal bemærkes at der er sket en misforståelse, som det ikke har været muligt at opklare. Klager har tilsyneladende ikke modtaget dette svar fra DR, men har den 6. december 2023 bedt LSR gennemgå sagen, da Klager ikke

har modtaget svar efter mere end otte uger. Dette er også årsagen til sagens langstrakte forløb. Først da DR Nyheder får LSR's gennemgang af sagen til kommentering, bliver det opklaret, at sagen faktisk er besvaret af DR den 11. december.

I svaret fra den indholdsansvarlige redaktionschef i DR Nyheder Mikkel Worsøe Andersen står:

"1) Indslaget i Radioavisen klokken 12 den 5. oktober 2023 beskriver blandt andet, at det er blevet forår i Brasilien, og at det for årstiden har været usædvanligt varmt – over 40 grader – og derfor har Rio de Janeiros Ipanema-strand været sort af mennesker omkring en uge inden, radioindslaget bliver sendt. Vores journalist siger ikke i indslaget, at det er "i dag" – 5.oktober forstås – at stranden er sort af mennesker, men en kilde i indslaget, der fortæller, at varmen føles som op imod 50 grader, er citeret således:

"I dag er virkelig atypisk, det er absurd varmt, det føles næsten som 50 grader. Det er bogstaveligt talt som at sidde under en blæselampe, siger André Kayser."

Fordi kilden starter med at sige "i dag", forstår jeg godt din forvirring, og vi kunne godt have været mere præcise i forhold til den del.

Vi har ingen intentioner om at bringe forkerte tal, men i det konkrete tilfælde handlede historien ikke om officielle temperaturrekorder, men i stedet om høje vandtemperaturer, hvor vi også taler med folk der helt lokalt har målt temperaturen til over 40 grader. Der er ikke tale om en officielt måling, og jeg kan ikke sige, hvad den officielle måling den pågældende dag var.

2) Vores eksperts pointe om at klimaet er, at det er blevet varmere, men vejret varierer. Fra 1975 tog opvarmningen til og cirka 2/3 af den globale opvarmning er indtruffet siden da. Den konklusion står ved magt uanset hvordan han har formulerer sig.

3) Rapporten er ikke lavet af Concito, men af FN's miljøorganisation. Den videnskabelige redaktør og hovedforfatter på rapporten, Anne Olhoff, har siddet med rapporten i årevis. Førrige år skiftede hun job fra DTU, hvor hun også sad med rapporten, til Concito og rapporten er sådan set "bare" fulgt med hende. Det er vores - og omverdenens vurdering - at rapporten er troværdig."

Procedure

Se indstilling og gennemgang.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Ad 1.

I Radioavisen siges det, at på den anden side af Jorden dør man med temperaturer, der ligger markant over det normale. Og det har fået fatale konsekvenser i den hårdt prøvede Amazonas-region. Herefter følger en reportage om floddelfiner, og i reportagen siges det: "Det er kun lige blevet forår i Brasilien, og i Rio de Janeiros ikoniske Ipanema-strand er sort af mennesker, der flygter fra varmegrader på den forkerte side af 40."

Redaktionschef Mikkel Worsøe Andersen har forklaret i sit svar d. 11. december til Klager, at indslaget var optaget en uge før, det blev sendt den 5. oktober 2023. Han medgiver, at brugen af ordene "i dag" i reportagen kan være forvirrende og upræcise.

Deri har han ret. DR burde have angivet, at reportagen ikke var dagsaktuel.

Jeg har ingen grund til at betvivle, at Klagers screenshot af DMI's angivelse af temperaturen i Rio den 5. oktober ikke passer. Dermed er det ikke en korrekt oplysning, som kommer i Radioavisen, og det får Klager medhold i.

Ad 2.

Påstanden fra Klager her er, at afdelingsleder Adrian Lema fra DMI ikke har dækning for at sige, at hvert årti er blevet varmere og varmere, som det sker i Radioavisen.

Klager har vedlagt en temperaturkurve foretaget af den amerikanske rumfartsorganisation, NASA, fra før 1880 og til i dag, som viser, at der var et dyk i temperaturen fra 1900 til 1910 og derefter en stigning, som fladede ud – endda dykkede lidt fra ca. 1940 og til 1975.

DR citerer en autoritativ og officiel kilde, DMI, som er den danske stats officielle meteorologiske institut. Det er rimeligt, at DR citerer en afdelingsleder på DMI uden at betvivle korrektheden af det faglige svar. Klager får ikke medhold på det punkt.

Ad 3.

Jeg kan konstatere, at Klager korrekt angiver, at Danmarks Statistik når frem til en gennemsnitlig udledning på 7,5 tons CO₂-ækvivalenter (ækvivalenter er en omregningsenhed, så alle drivhusgasser kan sammenlignes) per indbygger, og at dette tal ikke svarer til hvad Concito oplyser. Tænk tanken angiver et næsten dobbelt så højt gennemsnitligt udledningstal. Jeg er ikke i stand til at afgøre, hvad der teknisk ligger til grund for denne betydelige forskel. Derfor kan jeg ikke konstatere, at der er tale om en "faktuel fejl", sådan som Klager angiver.

DR's redaktionschef oplyser i sit svar til Klager, at rapporten ikke er lavet af Concito, men af FN's miljøorganisation. Den videnskabelige redaktør og hovedforfatter på rapporten, Anne Olhoff, har siddet med rapporten i årevis. Forrige år skiftede hun job fra DTU, hvor hun også sad med rapporten, til Concito og rapporten er sådan set "bare" fulgt med hende. Det er vores - og omverdenens vurdering - at rapporten er troværdig, fremgår det af DR's svar til Klager

Men det var ikke, hvad der fremgik af indslaget. Her nævnes blot, at de nævnte tal stammer fra en rapport fra tænketanken Concito. Det er DR's valg at benytte Concito som kilde. Det får Klager ikke medhold i, men det er kritisabelt, at DR i svaret til Klager tillægger FN's miljøorganisation indholdet i rapporten, hvis rapporten er udgivet af Concito. Lytterne må kunne stole på, at den kilde, der nævnes i Radioavisen, er den rigtige kilde. Klager får ikke medhold i kritikken af brugen af Concito, men det er kritisabelt, at DR ikke anser kilden for at være Concito, når det siges i Radioavisen. Derfor får Klager delvist medhold på dette punkt.

Ad 4.

Det er en overtrædelse af DR's etiske retningslinjer, at DR først svarer Klager efter tre rykkere. Selv om DR ikke har været i stand til at svare inden for tidsrammen, sådan som det fremgår af svaret fra DR den 6. december, burde DR have givet Klager et foreløbigt svar meget tidligere. Det får Klager medhold i.

Samlet set får Klager delvist medhold.

Konklusion og sammenfatning

En lytter klagede over et indslag i Radioavisen den 5. oktober 2023. Lytteren får delvist medhold. DR efterlod det indtryk, at temperaturen den pågældende dag i Rio de Janeiro i Brasilien havde oversteget 40 graders varme. Det svarer ikke til DMI's angivelse, som kun viste 25 grader.

Klager får ikke medhold i sit klagepunkt nummer to, men delvist medhold. Det kan ikke afgøres, hvorfor DR benyttede et CO₂-udledningstal for hver indbygger i Danmark fra tænketanken Concito, som er meget højere end de tal Danmark Statistik har. DR har lov at benytte Concito sin kilde, men det er problematisk, at DR i svar til Klager ikke mener, at det reelt er Concito, der er udgiveren af rapporten der henvises til i indslaget og når det er det, der siges i indslaget i Radioavisen.

DR får heller ikke kritik for at viderebringe et udsagn fra en afdelingsleder på DMI. Det er DR's ret at benytte de kilder, DR finder relevante, og det er ikke en overtrædelse af DR's etik, at DR citerer en ekspertkilde.

DR får kritik for ikke at svare Klager før efter tre rykkere.

DR bør beklage på Fejl og Fakta, at man fik et fejlagtigt indtryk af, at reportagen i Radioavisen fra den meget varme strand i Rio de Janeiro var optaget den dag, den 5. oktober 2023, hvor indslaget blev sendt.

Klager får delvist medhold.

Jesper Termansen, den 9. januar 2024